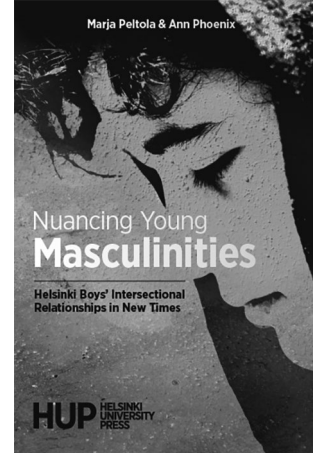

Millaisia merkityksiä etenkin nuoret pojat antavat maskuliinisuuksille?

Alma Rinta-Pollari

Marja Peltola & Ann Phoenix (2022) *Nuancing Young Masculinities – Helsinki Boys’ Intersectional Relationships in New Times*. Helsinki University Press, 215 s.

Sukupuolentutkimuksen lehtori Marja Peltolan (Tampereen yliopisto) ja professori Ann Phoenixin (UCL) kirja *Nuancing Young Masculinities – Helsinki Boys’ Intersectional Relationships in New Times* käsittelee haastattelututkimuksen keinoin sitä, millaisia merkityksiä nuoret ja etenkin nuoret pojat antavat maskuliinisuuksille. Kirjan tutkimus sijoittuu pitkälti sukupuolentutkimuksen ja nuorisotutkimuksen kentille, mutta se sivuaa myös esimerkiksi sosiologiaa. Tutkimuksessa päätarkastelun kohteena ovat käsitykset hegemonisesta maskuliinisuudesta, joskin ajatus maskuliinisuuksista monikossa kulkee mukana läpi kirjan. Normatiivisen, hegemonisen maskuliinisuuden lisäksi rinnakkain elää myös useita muunlaisia, hierarkkisia, maskuliinisuuden malleja.

Kirjan tutkimusidea pohjaa maskuliinisuuden globaaliin ”kriisiin”, maskuliinisuuksien mallien muutoksiin: kaikki pojat (ja miehet) eivät voi tunnistaa itseään samanlaisesta maskuliinisuudesta. Kirja tuo maskuliinisuuden kriisin suomalaisen kontekstiin, pääkaupun-

kimme nuorison tasolle, ja antaa siten arvokasta tietoa siitä, mitä tarkasti rajattu joukko, nykypäivän helsinkiläiset 12–15-vuotiaat nuoret, maskuliinisuuksista ajattelee. Tutkimuksen kolme koulua oppilaineen on valittu mukaan erilaisten sosioekonomisten ja etnisten taustojen perusteella. Mukana on myös kaksi haastateltavaa yhdestä nuorisotalosta. Haastateltavia on kaiken kaikkiaan yhteensä 32, joista suurin osa on kolmea tyttöä ja yhtä transsukupuolista lukuun ottamatta poikia.

Yksilö- ja ryhmähaastatteluiden lisäksi tutkimuksessa oli mukana myös kuva-aineisto, jota esiteltiin yksilöhaastatteluissa. Mukana oli 21 erilaista kuvaa, jotka edustivat erilaisia maskuliinisuuden muotoja. Haastattelut toteuttanut Peltola, toinen tutkijoista ja kirjan kirjoittajista, kysyi haastateltavilta, mistä kuvista he pitivät ja mistä eivät, mitkä kuvat olivat heidän mielestään maskuliinisia ja mitkä eivät sekä mihin kuviin he samaistuivat ja mihin eivät. Tutkijat olivat kiinnostuneita selvittämään, mitä sellaisia aspekteja maskuliinisuudesta nousisi esille, jotka eivät vielä ilmenneet haastatteluissa.

Kirja rakentuu kahdeksasta luvusta sekä päätännöstä. Aluksi määritellään maskuliinisuuden käsitteitä sekä syvennyttään tutkimuksen lähtökohtiin, menetelmiin ja aineistoon. Aineiston esittelemisen jälkeen kirjassa siirrytään käsittelemään hegemonista maskuliinisuutta ja siihen liittyen esimerkiksi sukupuolten välisiä eroja ja väkivaltaa sekä vertais- ja perhesuhteita. Lopuksi maskuliinisuuden teemaan otetaan vahvemmin mukaan myös intersektionaalinen näkökulma, kun viimeinen käsittelyluku on omistettu kokonaan monikulttuurisuuteen liittyville narratiiveille. Lukuja höystävät sopivasti niiden rakenteita tukevat aineistoesimerkit, joita voisi olla paikoittain enemmänkin. Kaiken kaikkiaan maskuliinisuuksia lähestytään kuitenkin monien eri teemojen ja kategorioiden kautta samalla avaten myös aiheeseen liittyvää aiempaa tutkimusta.

Toisin kuin tämänkin tutkimuksen asetelmasta voisi olettaa, maskuliinisuus ei aina kuitenkaan liity mieheyteen, poikiin tai miehiin. Tämän ongelmallisen oletuksen käsittelemisen jää kirjassa valitettavasti melko vähäiselle huomiolle. Kirjassa mainitaan kyllä, etteivät kohdekoulujen tytöt olleet usein kovin halukkaita osallistumaan tutkimukseen, sillä he kenties ajattelivat, että maskuliinisuus ei koske heitä. Lukijana olisin kuitenkin odottanut vielä tarkempaa analyysia naiseuden ja tyttöyden suhteesta maskuliinisuuksiin. Esimerkiksi analyysi siitä, mitä tytöt toivat nyt aineistoon lisää, ja mitä kaikkea laajempi edustus eri sukupuolista olisi voinut tarjota, olisi varmasti ollut kohdallaan.

Maskuliinisuutta, kuten useaa muutakin identiteettiä liittyvää osaa, rakennetaan usein suhteessa toisiin. Kirjassa käsitelläänkin laajasti vertais- ja perhesuhteita. Tuloksista on nostettu esiin jonkin verran yllättäviä asioita, mutta enimmäkseen sellaisia, jotka eivät yllätä maskuliinisuuksiin perehtynyttä lukijaa. Esimerkiksi silloin, kun kysyttiin sukupuolten

välisistä eroista, osa pojista suhtautui aiheeseen huumorilla (”pojilla on taikasauvat”), mihin muut ryhmähaastattelun pojat yhtyivät nauramalla. Maskuliinisuutta toteutettiin tilanteessa siis yhdessä vitsailun kautta. Samainen haastateltava totesi myös, että pojat ovat parempia urheilussa ja parempia johtamaan. Monen haastateltavan näkökulma sukupuolten välisiin eroihin tuntuikin olevan melko arvottava ja miehiä ylös nostava, ja haastatteluissa mainittiin, että tytöt ovat kiinnostuneita eri asioista ja tyttöjen kanssa käyttäytyään hieman eri tavalla kuin poikien – usein rauhallisemmin. Osa haastateltavista taas ei kokenut, että tyttöjen ja poikien välillä on eroja enää haastateltavien iässä, sillä esimerkiksi päiväkotikäisenä oli tyyppillisempää ”pelätä tyttöpöppöjä”. Edeltävän esimerkin inspiroimana kielitieteeseen paneutunut lukija olisi halunnut lukea enemmänkin analyysia haastatteluissa käytettyjen, yksittäisten sanojen merkityksistä, kun taas tällaisenaan analyysi keskittyi pitkälti laajempiin aihekokonaisuuksiin.

Hegemonisessa maskuliinisuudessa valitsee vahva vallan ja voiman ideaali, joka toistui myös haastateltavien puheessa. Väkivaltaa käytettiin kuvaamaan koulun ilmapiiriä (”meillä ei ole väkivaltaa tai kiusaamista vaan rauhallista”) ja toisaalta myös vuorovaikutusta poikien välillä (leikkitappeluä käytävillä). Väkivaltaa käsittelevässä luvussa avataan myös sitä, miten esimerkiksi uutisoinnissa nuorten väkivaltaisuuksista jätetään sukupuoli usein kokonaan mainitsematta, vaikka – vai juuri siksi kyseisen normin takia – suurin osa sen tekijöistä on poikia tai nuoria miehiä.

Normilta vaikutti myös itsestä jo vanhahtavalta tuntuva nörtti–urheilija-jaottelu, joka tuntui elävän vahvana nuorten puheissa. Nörtit ovat haastateltavien mukaan sellaisia (poikia), jotka keskittyvät vain kouluun tai tietokoneisiin. Urheilijat, etenkin jalkapalloilijat, taas ovat korkeimmalla koulun mas-

kuliinisuuksien hierarkiassa. Haastattelijan kysymykset olivat niin tämän kuin monen muunkin aiheen kohdalla hyvin avoimia, joten on epätodennäköistä, että haastateltavia olisi aiemman tutkimuksen tai tutkijoiden oletusten perusteella ohjattu tämän kaltaisten dikotomioiden äärelle.

Avoimia vastauksia oli mahdollisuus esittää myös kuvatehtävässä, joka vahvisti haastattelutilanteissa esiin tulleita normeja: suosittiin urheilullisuutta ja sosiaalisia suhteita muihin poikiin. Itkevän miehen kuva valittiin usein vähiten tykättyksi kuvaksi, jossa sinänsä itse itkua ei vieroksuttu, vaan surua sen takana. Kuvatehtävä oli tarpeellinen lisä, sillä tutkijoiden mukaan se antoi vastauksia myös esimerkiksi rodullistamiseen, seksuaalisuuteen, ikään ja sosiaaliseen luokkaan liittyviin näkökulmiin – ilman kuvia haastateltavien saattoi

olla vaikea sanallistaa näitä monia tekijöitä, jotka maskuliinisuutta luovat. Kuvatehtävä oli ainut osio, jossa käsiteltiin seksuaalisuutta, ja sille olisikin ehkä voinut omistaa isomman siivun kirjasta.

Kaiken kaikkiaan kirja antaa tärkeitä näkökulmia sukupuolentutkijoiden lisäksi myös esimerkiksi opettajille ja muille nuorten parissa työskenteleville, kuten nuoriso-ohjaajille ja sosiaalityöntekijöille. Se antaa konkreettisia esimerkkejä nuorten poikien maskuliinisuuksiin liittyvistä ajatuksista sekä maskuliinisuuksien toteuttamisesta eri tiloissa ja paikoissa, joissa nuoret liikkuvat. Luku-kokemuksena kirja oli ehyt ja monipuolinen kokonaisuus, joka nosti esiin erilaisten maskuliinisuuksien kirjon ja ne valitettavan vahvat mallit, joita hegemonisen maskuliinisuuden ideaaliin edelleen liitetään.